

Posudek školitele

Jan Římnáč, „My však chceme růsti.“ Podoby a proměny československého zahraničního obchodu v letech 1918-1922, Diplomová práce FF UK, Praha 2024

Diplomant ve své práci navazuje na dřívější výzkum, který prováděl v rámci bakalářského studia, kdy se věnoval osobnosti národohospodáře Rudolfa Hotowetze, jehož vlastně první biografii poté vytvořil. Odtud také pramenil jeho zájem o problematiku zahraničního obchodu v období po rozpadu Rakouska-Uherska, přičemž východiskem mu bezesporu bylo Hotowetzovo nazírání na danou otázku.

Jan Římnáč prostudoval velké množství relevantní literatury, kterou však v poznámkovém aparátu využil jen sporadicky, a značné množství dostupných pramenů. Čerpal i z dobového tisku. Jeho výzkum byl ovlivněn i tím, že právě pro počáteční, v podstatě revoluční, fázi existence republiky, máme zachováno menší množství pramenů. Zahraniční obchod přitom byl podstatnou agendou již během utváření republiky, která byla jednak závislá na dovozu surovin, jednak na přeshraničním odbytu průmyslového zboží, které do té doby nacházelo své kupce v rámci podunajské monarchie. Velkým dilematem pak byl obchod s Německem. Zároveň se jedná o téma, které lze uchopit z různých perspektiv. Diplomant se ve svém textu upnul k institucionálnímu uspořádání tohoto resortu, ať již se jednalo o samostatné ministerstvo, různé komise, syndikáty a úřady.

Zvolený přístup v sobě skrývá poměrně značné nebezpečí plochosti či schematičnosti náhledu. Institucionální dějiny jsou jistě důležité, za neméně důležité pak považuji osobnosti, které se této agendě věnovaly a rozuměly jí, stejně tak jako podrobnou analýzu politického vztahování k dané problematice, neboť se bezesporu jednalo o významné politikum s řadou ekonomických a sociálních dopadů. Domnívám se, že pro pochopení celé problematiky by bývalo bylo vhodné plastičtěji přiblížit některé otázky metodou sondy, např. vybrat jednu vývozní či dovozní komoditu a na ní konkrétně demonstrovat cestu přes hranice, ev. vybrat nějakou firmu, která se věnovala importu nebo exportu a na ní ukázat reálnou praxi této ekonomické aktivity.

Diplomant věnuje poměrně hodně prostoru základním přístupům k otázce zahraničního obchodu, věnuje se především fenoménu cel, díky kterým byl zahraniční obchod ovlivňován a regulován, stejně jako např. povolenkami pro transfer zboží přes hranice. Snaží se postihnout dobové turbulence, které výrobu a zahraniční obchod zásadně ovlivňovaly. Občas však postrádám větší míru vhledu do dobových nálad, neboť se jedná o období těsně po světové válce, kde některé státy byly vítězné a jiné poražené, a chladné ekonomické uvažování bez hodnotového aspektu možná vyznávali někteří odborníci, ale politici museli zohledňovat i jiné aspekty než čistě ekonomické.

Jan Římnáč ve své diplomové práci tedy nastínil složité peripetie ustalování institucí, které měly organizovat zahraniční obchod v nově vzniklém státě závislém na dovozu surovin a vývozu průmyslového zboží, tento horizont však příliš nepřekročil, dalo by se říci, že položku zahraničního obchodu v podstatě nenaplnil konkrétním obsahem. Diplomant odvedl velké množství práce, zároveň však se jedná pouze o jeden z aspektů, které by naplňovaly deklarovaný cíl.

Diplomová práce Jana Římnáče splňuje kritéria kladená na tento typ práce, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako velmi dobrou.

Praha, 31. května 2024

Doc. PhDr. Jana Čechurová, Ph.D.